

ธรรมรส

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๖

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ ฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถชำระกิเลสได้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าใช้ตามธรรมนะ ถ้าเราปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะชำระกิเลสได้ กิเลสนี้เป็นภัยของสัตว์โลก เราเกิดมา เกิดมาปรารถนาความสุข อยากจะพ้นทุกข์

เพราะเราเป็นชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ สูงสุดคือการสิ้นกิเลส อันนี้คนเกิดมา เกิดมาจากกิเลส มีใจอยู่ ใจดวงนี้พาเกิดพาทาย ใจดวงนี้เป็นหลัก หลักเกณฑ์ของใจคือเวียนไปตามวัฏฏะ แล้วต้องเกิดไปตามที่เฉพาะมีกิเลส

แต่ถ้าใจที่ไม่มีกิเลส มีใจเหมือนกัน ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว มีใจเหมือนพวกเรานี้แหละ แต่ไม่มีกิเลสเพราะกิเลสมันตายจากใจดวงนั้น แล้ววางธรรมไว้ให้พวกเราก้าวเดินตาม มันเป็นปัญหาเพราะเรามีกิเลสในหัวใจ แล้วเราก็ประพฤติปฏิบัติ เราก็ศึกษาธรรม เราก็จะพยายามทำให้มันเข้าหลักเข้าเกณฑ์ แต่เกณฑ์ของกิเลสเกือบทั้งนั้นนะ

เพราะใจเรามีกิเลส กิเลสในหัวใจมันต้องเป็นใหญ่ มันเป็นเจ้าวัฏจักร มันมีอำนาจเหนือใจทุกดวงใจ ทุกดวงใจประพฤติปฏิบัติ ถึงวนไปในอำนาจของกิเลส ทั้งๆ ที่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีธรรม ก่อนที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ไม่มีธรรมเลย แสวงหาขนาดไหนก็แสวงหานะ มันจะมีความสงบขนาดไหน ไปเรียนกับอาจารย์ดาบส สงบมาก เพราะเป็นสมาบัติ มีความว่างมาก ก็ไม่เห็นคิดใจ คิดทำไมเพราะ

มันมีกิเลสในหัวใจ กิเลสในหัวใจไม่ได้ชำระออกไป จะว่าก็ได้ว่าเพราะบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงไม่คิด

แต่เพราะเราสาวกะ สาวกใจ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ พอจิตว่าง ว่างขนาดไหนมันไม่เท่ากับว่างสมาบัติหรือก ตั้งแต่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน แล้วขึ้นอาภาสนัญญาตนะ มันละเอียดขนาดไหน มันจะมีความว่างขนาดไหน ความว่างของเราที่เรากำหนดเข้าไปแล้วว่าง มันเป็นความว่างเล็กน้อยเท่านั้นละ ถ้าเทียบถึงสมาบัติ สมาบัติยังว่างขนาดนั้น แล้วเจ้าชายสิทธัตถะได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ จากอาฬารดาบส เป็นผู้บำเพ็ญประณันนะ ก็ยังไม่คิดสภาวะแบบนั้นเลย

แต่การประพฤติปฏิบัติทำไมคิดสภาวะแบบนั้นล่ะ สภาวะแบบนั้นเพราะเราเอากิเลสเข้าไปตัดสินใจ เราเอาความเห็นของเราเข้าไปตัดสิน ว่าสิ่งนี้เป็นความลึกลับมหัศจรรย์ เพราะมันว่างหมด ว่างเพราะอะไร? เพราะเราพิจารณาธรรม เราประพฤติปฏิบัติ ก็เป็นสภาวะแบบนั้น

มันปล่อยวางได้ เพราะสภาวะใจเป็นแบบนั้น ทุกข์มาก.. เวลาทุกข์ แล้วเวลาทุกข์คลายไป มันก็คลายไป แล้วมันไปไหนล่ะ? เวลาสุขก็เหมือนกัน ถ้าเรามีความสุข เราต้องการความสุขอยู่กับเรานานๆ ไป อยากรจะมีความสุขไปตลอดไป มันก็เป็นไปไม่ได้ สรรพสิ่งโลกนี้เป็นอนิจจังทั้งหมดเลย

สิ่งนี้เป็นอนิจจังโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แล้วเราศึกษาธรรม มันก็จะ เป็นสภาวะแบบนั้น แล้วเราประพฤติปฏิบัติ ถ้าครูบาอาจารย์เราในฝ่ายปฏิบัติ จะพยายามทำ ความสงบของใจเข้ามา มันก็เป็นความสงบใจเข้ามาสภาวะแบบนั้นเหมือนกัน แต่สงบเข้ามาขนาดไหน มันมีหัวใจ มันมีผู้รับรู้ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ ความคิดของกิเลสมันไม่มีผู้รับรู้ เหมือนกับทัพพี ทัพพีอยู่ในแกง อยู่ในหม้อแกง มันไม่รู้รสชาติของแกงหรือก เพราะมันไม่รู้รสชาติของแกง มันอยู่กับแกงมันก็ไม่รู้รสชาติของแกง เพราะมันมีกิเลส ควบคุม

ทัพพีนี้ไม่มีชีวิตนะ ทัพพีมันไม่รู้รส แต่ใจเรามีชีวิตนะ ใจเรามีความรู้สึก สิ่ง ที่ความรู้สึก แต่โดนกิเลสปิดไว้ มันยิ่งกว่าทัพพีอีกเพราะอะไร เพราะมันเห็นผิดใจ มันเห็น

ผิดไปจากความเป็นจริง เราชำระกิเลส เราประพฤติปฏิบัติธรรม เพราะเราไม่ต้องการเกิดอีก เราไม่ต้องการมีความทุกข์อย่างนี้อีกแล้ว เราต้องการพ้นไปจากกิเลส

แต่ทำไมเราประพฤติปฏิบัติธรรม แล้วกิเลสมันถึงทำให้เราหลงใหลละ เราหลงใหลนะ หลงไปว่าสิ่งนี้มันเป็นสภาวะธรรม แล้วหลงแล้วยึดมั่นว่าเราทำถูก ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเดินตามแนวพระไตรปิฎก ธรรมะนี้ต้องอยู่ในพระไตรปิฎก ธรรมะนี้ต้องอยู่ในหลักการนั้น นอกจากหลักการไปใช้ไม่ได้ ถ้ามีหลักการนะ ในหลักการมันประพฤติไปแล้วมันปล่อยวาง

มันปล่อยวางขนาดไหนล่ะ? มันปล่อยวาง มันมีเหตุมีผลไหมล่ะ? ถ้ามันไม่มีเหตุมีผล นั่นกิเลสมันหลอก หลอกอยู่ในหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั่นประพฤติปฏิบัติด้วย ว่างด้วย ว่างขนาดไหนก็เป็นความว่าง มันมีเหตุมีผลไหม? นี่ว่าเป็นรสของธรรม “ธรรมรส” ผู้ที่ได้ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม จะได้ลิ้มรสของธรรมตลอดไป

กิเลสมันก็ว่าอันนี้เป็นธรรม อันนี้เป็นความว่าง มันเป็นความว่าง แต่กิเลสเห็นไหม มันมีกระดูก เวลาเรากินปลา ก้างเห็นไหม เรากินเนื้อปลา เราไม่กินก้างปลา นี่ก้างปลา คือกิเลสใจ กิเลสอันนั้นมันฝังอยู่ในหัวใจ แต่เรามองไม่เห็น มันว่างขนาดไหน อันนั้นมันก็ขวางคออยู่ตลอดไป นี่รสของธรรมใจ

รสของธรรม มันจะมีเหตุมีผล สิ่งที่มีเหตุมีผลคือก้าวเดินไปตามความเป็นจริง แต่รสของกิเลสมันบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรม.. สิ่งนี้เป็นธรรม.. แล้วมันก็ไม่มีความมีเหตุมีผลเสร็จแล้ว กิเลสมันยังหลอกตัวเองอีก หลอกให้เรายึดมั่นถือมั่นนะ ถ้าเราชำระกิเลส มันจะมีความอ่อนนุ่มถ่อมตนใจ ใจนี้จะเบา ใจนี้จะว่าง แล้วเห็นสภาวะธรรมตามเป็นจริง มันจะเข้าใจสภาวะแบบนั้น ใจนี้เป็นธรรม ใจนี้เข้ากับสรรพสิ่งได้ทั้งหมดเลย

แต่ใจที่เป็นกิเลส ประพฤติปฏิบัติธรรม แล้วถ้าเราหลงไป มันจะยึดมั่นถือมั่นว่าเราเหนือมนุษย์ใจ เราเหนือผู้อื่นต่างๆ มันจะฆ่ากิเลส ทำไมให้กิเลสมันมีอำนาจเหนือกว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติล่ะ? ประพฤติปฏิบัติแล้วต้องการยศถาบรรดาศักดิ์ เราสละมา เราเกิดเป็นมนุษย์นี้สมบัติมหาศาล สมบัติของโลกมีมหาศาลเลย ถ้าเราแสวงหาขนาดไหน เราทำของเราเป็นธรรม สมบัตินั้นเป็นของเรา

สมบัติของโลกนี้เป็นสมบัติกลาง แต่ถ้าเราหาได้ ก็เป็นสมบัติของเรา เราสละออก เราไม่ต้องการสิ่งนั้นเลย เรามาประพฤติปฏิบัติกัน เรามาออกบวชเป็นพระ เป็นเณร สิ่งสมบัติสาธารณะวางไว้ เราสละทิ้งเพื่อเราจะเอาสมบัติที่เป็นธรรมในหัวใจ

สิ่งนี้เราสละมาแล้ว แล้วเรามาประพฤติปฏิบัติ แต่ทำไมเวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ทำไมเราคิด กิเลสมันยึดมั่นถือมั่นต้องการยศถาบรรดาศักดิ์ สิ่งใดที่ต้องการขึ้นมา มันปรารถนาอะไรล่ะ? มันก็ปรารถนาออกไปเพื่อลาภสักการะไง

สิ่งที่เป็นลาภสักการะ ลาภสักการะฆ่าบุรุษผู้โง่เขลา สิ่งนั้นโง่เขลา เราสละมาตั้งแต่เริ่มต้น เราออกบวช ออกประพฤติปฏิบัติ สิ่งนั้นเราละ เราวางมันไปแล้วแล้วสิ่งนั้นมันเป็นสมบัติของโลก มันเป็นอนิจจัง มันไม่ใช่สมบัติของใคร มันจะเป็นอำนาจเหนือเราไม่ได้ เราจะต้องตกเป็นเหยื่อของเขา ตกเป็นผู้ที่อยู่ในอำนาจของปัจจัย ๔ แล้วบังคับบัญชาให้เราแสวงหาสิ่งนั้น เราก็สละออกมาแล้ว สละสิ่งนั้นออกมาเพื่อจะหาโมกขธรรม หาความสุขในใจ หาสิ่งที่เกิดขึ้นจากในใจ

แล้วเราประพฤติปฏิบัติตามอำนาจของกิเลส ยึดมั่นถือมั่นสิ่งที่เป็นความรู้ ว่าสิ่งนั้นรู้ต้องตามกฎหมาย ตามพระไตรปิฎก ต้องว่าไว้ทุกบททุกบาท ต้องก้าวเดินไปตามนั้น ในการปฏิบัติงาน คนเราเคยทำงาน ถ้าเราทำงานเถรตรงขึ้นไป งานมันจะเป็นผลงานไหม? มันจะกระทบกระทั่งกับทุกๆ คนเลย

ถ้างานของเรา เรารู้จักทำให้มันเป็นไปนะ ด้วยความถูกต้อง แต่รู้จักหลบ รู้จักหลีก ให้งานมันสำเร็จไป มันก็เป็นไปได้ อันนี้ก็เหมือนกัน กิเลสในหัวใจมันขวางไปทุกอย่าง แล้วเราว่าเราประพฤติปฏิบัติ เราทำตามว่า “วิตถ วิจาร์ณ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ” แล้วเราจะได้อะไร มันเป็นการนึกเอาทั้งหมดเลย

เป็นการนึก เป็นการคาดหมายว่าเราจะต้องทำสภาวะแบบนั้น จะเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วจะก้าวเดินตามไปอย่างนั้น แล้วเราได้อะไรขึ้นมา มันก็รู้อยู่ในหัวใจ เราได้อะไรขึ้นมา เพราะเรารู้ว่าเราได้อะไรขึ้นมา แบบนี้มันไม่มีเหตุ แล้วมันก็ไม่มีผล เราทำตามนี้หมดแล้ว เรารู้สภาวะแบบนี้แล้ว แล้วเราก็ทำได้ นกแก้วนกขุนทองไง ปลวกแทะกระดาศ ต้องตามปลวกแทะกระดาศ มันกินกระดาศเข้าไป มันยังไม่รู้เลย พระไตรปิฎกมันแทะได้ มันกินได้ มันกินเข้าไปแต่มันก็ไม่รู้ธรรม มันไม่รู้ธรรมหรอก

แล้วเราประพฤติปฏิบัติจะต้องก้าวเดินสภาวะแบบนั้น มันต้องวางไว้ก่อน นี่ครูบาอาจารย์ หลวงตาไปหาหลวงปู่มัน นี่ต้องวางไว้ก่อน ปฏิบัติวางไว้ก่อน แล้วประพฤติปฏิบัติไป ถ้าประพฤติปฏิบัติไปตามความเป็นจริงขึ้นมา แล้วธรรมฝ่ายปฏิบัติกับฝ่ายปริยัติ มันจะประสานหากัน

สิ่งที่ประสานหากัน มันจะซึ่งใจมาก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ ไม่มีผิดพลาดเลย สิ่งนี้ถูกต้องหมด ต่อเมื่อหัวใจที่มันมีธรรมในหัวใจมันจะประสานกัน แล้วจะเข้าใจตามความเป็นจริง มันไม่มีกิเลสเข้าไปเจือจาง ไม่มีกิเลสเข้าไปแย่ง

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติโดยสัญญา โดยความยึดมั่นถือมั่น โดยความเป็นจริงว่าเราเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า เราต้องเดินตามพระไตรปิฎกทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ให้เราก้าวเดินนะ รถ แม้แต่เราซื้อรถมาแล้วรถของเราเราจะต้องจอดไว้ในที่จอดรถเลย เราไม่สามารถจะกอดนอนไปกับเราตลอดไปหรอก เราจะไปที่ไหน เราจะเอารถของเราไปกับเราด้วย มันเป็นไปได้หรือ นี่ก็เหมือนกัน มรรคาเครื่องดำเนิน

รถมันเป็นพาหนะที่จะให้ใจนี้เข้าถึงธรรม ถ้าเข้าถึงธรรมแล้ว สิ่งนั้นวางไว้ ใจต่างหากเป็นธรรม ใจต่างหากรู้สภาวะนั้น แล้วมันจะปล่อยวางสภาวะแบบนั้นด้วยความเป็นจริง แต่ถ้าเรายึดมั่นถือมั่น มันเป็นการยึดใจ เป็นทัพพีขวางหม้อนั้น ขวางตัวเอง ขวางของเราตลอดไป รสของธรรมก็ไม่วู้ แต่ไหลไปว่าสิ่งที่เป็ความว่างนั้นเป็นรสของธรรม มันเป็นเรื่องของกิเลสซ่อนอยู่ในนั้นทั้งหมดเลย

ถ้ากิเลสซ่อนอยู่ในนั้น เราสละเรื่องของโลกมาทั้งหมด ปิจัยเครื่องอาศัยเราสละมาทั้งหมด แต่ในเมื่อเราประพฤติปฏิบัติ ทัศนียานะมันจะมีสูงมาก ว่าเราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เรามีคุณธรรมในหัวใจ แล้วกิเลสมันก็เสื่อมนะ ต้องการสิ่งต่างๆ สิ่งที่เราสละมา ปิจัยเราสละมาทั้งนั้นเลย มันก็ไหลไปหาสิ่งนั้น

พระเทวทัต เวลาเหาะเหินเดินฟ้าได้ เหาะได้ด้วย ทำสิ่งต่างๆได้ด้วย แต่เวลานางวิสาขา หรืออุบาสก อุบาสิกามาเยี่ยมพระ ก็มีสิ่งต่างๆ เข้ามาถวาย แต่พระเทวทัตไม่ได้สิ่งนั้น “ทำไมเราไม่ได้สิ่งนั้น เราก็เป็นพระเหมือนกัน” นี่สิ่งนี้เราสละออกมาแล้ว เรา

โกนผม เรานุ่งห่มผ้ากาสาตัวพัสดุ เราไม่ต้องการสิ่งนั้น มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยให้ดำรงชีวิตเพื่อจะประพฤติปฏิบัติ เรามาเอาตรงนี้

แต่ทำไมเราประพฤติปฏิบัติแล้ว มันถึงกลับไปติดสภาวะแบบนั้นล่ะ ทำไมต้องการสิ่งนั้น มันเข้ากับกิเลสใจ กิเลสมันต้องการสภาวะแบบนั้น กิเลสมันต้องการความนับหน้าถือตาของเขา เขานับหน้าถือตาเพราะว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษ เขานับหน้าถือตาแล้วมันแก้กิเลสได้ไหม? เราสละโลกออกมาแล้วเพื่อจะแก้กิเลสของเรา

สิ่งนี้เราแก้กิเลสของเรา มันไม่ใช่ธรรมเลย แสวงหาสิ่งนั้นก็เท่ากับแสวงหาสิ่งที่ว่ามันเป็นเรื่องของโลก แสวงหาสิ่งที่เป็นลาภสักการะ สิ่งที่ว่ามันเป็นเครื่องเผาใจ แล้วกิเลสมันก็จะพองตัวขึ้นไปเรื่อยๆ มันจะพองตัว มันจะยึดมันถือมันในตัวมันเอง สิ่งนี้ไม่เป็นประโยชน์เลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่ในป่า พอสิ้นกิเลสแล้วถึงออกมาเผยแผ่ธรรม ใจที่สะอาด มันไม่ติดสิ่งใดหรอก สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ ถ้าใจของผู้สะอาดนั้น สิ่งที่เขาเข้ามาเป็นโลก มันจะเป็นประโยชน์หมดเลย แต่ใจของคนสกปรก สิ่งนี้มันออกมา มันยึดมันถือมัน แล้วมันใช้ไปในทางลบ ทางอำนาจความบาทใหญ่ของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะใช้สิ่งนี้เป็นเครื่องส่งเสริมกิเลสให้มันเพิ่มพูนทวีขึ้น มันจะมากขึ้นกับหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นต้องเป็นข้าของกิเลส

ทั้งๆ ที่ประพฤติปฏิบัติ เราว่าเราประพฤติปฏิบัติ นี่รสของกิเลสมันจะปล่อยวาง มันจะว่างขนาดไหน มันเป็นไปเพราะจิตนี้มันกว้างได้ เราทุกข์มากขนาดไหน มันก็ว่าง เวลามันปล่อยวาง มันก็ว่าง สิ่งที่เป็นความว่าง มันไม่ชำระกิเลสเลย เราถึงต้องมีศีล มีทาน “ทาน ศีล ภาวนา” เรามีทานขึ้นมาเพื่อจะหัวใจให้มันเป็นหลัก ชีวิตนี้ จิตดวงนี้ เราต้องรักษาไว้

ครั้งสมัยพุทธกาล พระบวชใหม่ แล้วมีศีล สิ่งนี้บังคับใจทุกอย่าง ทำแล้วทำไมมันมีสิ่งที่ยังคับตลอด จนเบื่อหน่าย ไปบอกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าขอลาสิกขา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “เพราะเหตุใด?”

“เพราะว่าข้อบังคับมันมาก มากมายนัก”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่ต้องรักษาสิ่งใดเลย รักษาใจของตัวเองได้ไหม? รักษาใจของตัวเองตัวเองเดียว รักษาได้ไหม?”

“รักษาได้”

นี่เจตนาไง ถ้าเราไม่มีเจตนา เราไม่มีความคิด ความคิดจะทำความผิดพลาด สิ่งนี้ศีลมันบริสุทธิ์อยู่แล้ว รักษาใจขึ้นมาเพื่อสภาวะแบบนั้น เราต้องหาใจดวงนี้ เราต้องทำความสงบของใจ ถ้าจิตของเราสงบเข้ามา มันก็เหมือนที่เขาพิจารณาที่ว่า เขาปฏิบัติธรรมกันแล้วปล่อยวาง

ปล่อยวางแบบนั้น ปล่อยวางแบบไม่มีหลัก ไม่มีเกณฑ์ ปล่อยวางแล้วก็ไม่รู้จะทำสิ่งใดต่อไป พิจารณาธรรม การปล่อยวาง นี่ว่าสอนนะ ยึดมันเหมือนกับรถกับรายี่ห้ออย่างนั้น แล้วติดพันไปตลอด แล้วไม่เป็นสภาวะตามความเป็นจริง เราต้องปล่อยใจ เราปล่อยสิ่งนั้นก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนผู้มีกิเลสนะ

พวกเราผู้ที่ประพฤติดุปฏิบัติมีกิเลสในหัวใจนั้น สิ่งที่มีกิเลสในหัวใจ ความคิดของเรามันจะเป็นโลกียะ โลกียะเป็นความคิดของกิเลส มันบวกเข้าไปตลอดไป เพราะเราเอากิเลสคิด เราเอากิเลสบวก แล้วถ้าเรายึดมันกับพระไตรปิฎกตลอดไป เราก็จะตีความสภาวะแบบนั้น แล้วมันก็จะว่างเหมือนกัน ซึ่งมาก มีความสุขมาก มีความสุขนะ แล้วทิ้งใจ ingsภาวะแบบนั้น

แต่กิเลสมันอยู่ในใจนะ เวลามันติกกลับขึ้นมา มันจะยึด ยึดอย่างที่ว่าเมื่อไหร่ ยึดอย่างนั้นแล้วก็ต้องหาผลประโยชน์ให้กิเลส กิเลสนี้ย่ำยี้หัวใจดวงนี้ เพราะมันสร้างผลแต่บาปอกุศลให้กับใจดวงนี้ แล้วกิเลสมันเกิด เวลามันตายไป ใจดวงนี้ต้องรับสภาวะกรรมตามนั้น กิเลสมันรับด้วยไหมล่ะ? กิเลสมันยุเหยใจ ให้ใจทำตามอำนาจของมัน แล้วผลนี้ใจก็เป็นผู้รับ สภาวะแบบนั้นมันจะติดพันออกไป

แต่ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา เรามีสติ สติสัมมาสมาธิ ทำความสงบของใจเข้ามา แล้วเราควบคุมมันใจ สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิต้องควบคุมใจขึ้นมาก่อน สิ่งที่เป็นโลกิ

ยะ ถ้าเป็นที่ว่าพิจารณาของเขาขึ้นมา พิจารณาเป็นสังขารต่าง ๆ แล้วรับรู้ทันตามสภาพธรรมของเขา มันก็จะปล่อยวางเข้ามา

ถ้าปล่อยวางเข้ามา มีสติเข้ามา เราควบคุมใจของเราเข้ามา นี่โลกียะเป็นสภาวะแบบนั้น มันเป็นเรื่องของโลกใจ โลกเป็นแบบนี้ เราจะปฏิบัติธรรมด้วยโลกได้อย่างไร โลกก็คือโลก ธรรมก็คือธรรม สิ่งนี้อยู่ด้วยกัน สิ่งที่เป็นเรื่องของโลก คนจะมีปัญญามากขนาดไหน คนจะมีความเข้าใจสภาวะธรรมขนาดไหน นั่นเป็นเรื่องความเข้าใจของเขา เขาจะเข้าใจสภาวะแบบไหน เขาก็ต้องวนเวียนอยู่ในโลกนี้ เพราะสิ่งนี้มันมีการสืบทอดกันมาตลอดไป

แต่ถ้ามันจะชำระกิเลส มันต้องเป็นโลกุตระ สภาวะธรรม สภาวะธรรมที่ว่าสัมมาสมาธิ ความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า.. บ่อยครั้งเข้า.. เราก็พยายามทำใจของเราสงบเข้ามา มีสติตลอด ถ้ามีสติจะควบคุมใจของเราเข้ามา นี่มันจะตั้งมั่นได้

สิ่งที่มันตั้งมั่นได้ แล้วเราก็พยายามทำให้มันเป็นประโยชน์ของเราขึ้นมา ทัพพีในหมอแกง มันก็เช่อยู่อย่างนั้น แล้วจิตนี้มันไม่ใช่ทัพพี มันถึงมีสภาวะเรียนรู้อย่างไร มันก็ปล่อยวางสภาวะแบบนั้น มันไม่เข้าใจ มันไม่ป็นงาน โลกุตระ งานที่โลกุตระ เราจะกินไก่ทั้งตัวได้อย่างไร? เราจะกินไก่ ไก่ยังมีชีวิตอยู่ เราต้องฆ่าไก่ แล้วเราต้องทำไก่ให้มันสุกอย่างนั้นใช่ไหม?

เราจะกินไก่ เราก็กินแต่เนื้อไก่ เราไม่กินกระดูกหรือ? ทุกคนไม่กินกระดูก เพราะกระดูกมันเหมือนกิเลส กิเลสในหัวใจของเรา ใจของเราเหมือนไก่ มันมีทั้งเนื้อด้วย มีทั้งกระดูกด้วย สิ่งที่เป็นเนื้อ เราทำโลกุตระธรรมขึ้นมา มันจะเป็นเนื้อ เนื้อคือมรรคาเครื่องดำเนิน สัมมาสมาธิเป็นเนื้อ

สิ่งที่มันเป็นเนื้อ เราทำใจของเราสงบขึ้นมา ถ้ามันได้กินบ่อยครั้งเข้า เหมือนกับเราได้กินอาหาร ถ้าเราได้กินอาหาร ร่างกายมันก็อุดมสมบูรณ์ มันสมบูรณ์ มันก็แข็งแรงขึ้นมา ใจก็เหมือนกัน ถ้าทำความสงบของใจบ่อยครั้งเข้า.. บ่อยครั้งเข้า.. มันจะมีสัมมาสมาธิ มันจะมีความสงบ

สิ่งที่มันเป็นความสงบของใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มา ผ่านตรงนี้นมาก่อนแล้ว แล้วไม่คิดใจ แต่ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่มีหลักเกณฑ์ มันจะไปติดอย่างนั้นไง สิ่งทีไปติดความว่างของใจ ความว่างมันมีมหาศาลมาก ถึงขนาดที่ว่าเรื่องของฌานเป็นเรื่องอจินไตยเลยนะ มันละเอียดอ่อนมาก แล้วจิตของแต่ละดวงมันจะทำสภาวะแบบนี้ได้

ถ้าเรามีสติควบคุมสิ่งนี้ ต้องเป็นสัมมา แล้วสัมมากับจิตดวงนั้นนะ จิตดวงไหนก็ได้ ให้มันสงบเข้ามา แล้วถ้ามันยกขึ้นวิปัสสนาได้ เราจะเห็นว่าสิ่งใดเป็นเนื้อไก่ สิ่งใดเป็นกระดูกไก่ ถ้ากระดูกเราทำสิ่งนั้นออกไป นี่ความก้าวเดินออกไปอย่างนี้ มันไม่เหมือนทัพพีหรือ ทักพืมันพยายามกดไว้ ทักพีในหม้อแกงมันกดไว้เฉยๆ รสของธรรมที่ไหน มันเป็นรสของกิเลส!

รสของกิเลส เพราะมันทำให้ติดสมาธิใจ ติดความว่างนั้น แล้วควบคุมความว่างนั้นไม่ได้ ความว่างนั้น ผลของการประพฤติปฏิบัติมันเป็นวิบาก สิ่งที่เป็นวิบากเป็นผล อันนั้นควบคุมไม่ได้ แต่สัมมาสมาธิ เราตั้งสติของเราขึ้นมา เรากำหนดพุทโธ เรากำหนดตามครูบาอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์เราสอนมา สอนการประพฤติปฏิบัติ นี่ผิดจากพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกต้องใช้ปัญญาฆ่ากิเลส

แล้วเรากำหนดพุทโธ.. พุทโธ.. เพื่ออะไร? มันถูกพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกบอกไว้ เห็นไหม “กรรมฐาน ๔๐ ห้อง” การทำสมถะ การทำวิปัสสนา สิ่งที่ทำสมถะวิปัสสนาเพื่ออะไร? เพื่อก้าวเดินไปไง ไม่ใช่แช่มอยู่ที่นี่

เวลากิเลสมันเกิดนะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่ได้ผลขึ้นมา เวลากิเลสมันเกิด มรรคผลไม่มี หมดกาลหมดเวลาไป หมดกาลหมดเวลาแล้ว ๒,๕๐๐ ปีถึงพุทธกาลพระอรหันต์ไม่มี เป็นไปไม่ได้ หมดกาลหมดเวลา ประพฤติปฏิบัติไปก็เป็นการประพฤติดูเสียเวลาเปล่า แล้วสอนธรรมะเพื่อประพฤติปฏิบัติเพื่ออะไรล่ะ? ก็เพื่อกิเลสอันนั้น เพราะตัวเองว่ามรรคผลไม่มี

ถ้ามรรคผลไม่มี ๕,๐๐๐ ปีผ่านไปแล้ว พระศรีอริยเมตไตรยก็ต้องมาตรัสรู้ธรรมต่อไป แล้วพระปัจเจกพุทธเจ้าก็ต้องมาตรัสรู้ตลอดไป นี่แล้วถ้ามรรคผล ถ้าธรรมไม่มีอยู่

พระปัจเจกพุทธเจ้าก็มาตรัสรู้ได้ ถ้าสิ่งที่ว่า ๒,๕๐๐ ปีมรรคผลไม่มีแล้ว แล้วไม่ต้องประพฤติปฏิบัติ นี่ทำไปตามสภาวะแบบนั้น เวลาขัดใจ ยึดสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถึงความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ พระอานนท์ถามเลยว่า “จะหมดกาล หมดมรรคผลเมื่อไหร่”

“อานนท์ ไม่ต้องถามให้มากไปเลย ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มรรคผลนี้จะไม่ห่างจากโลกเลย”

เพียงแต่เราประพฤติปฏิบัติไม่สมควรแก่ธรรม เป็นทัพพีขวางหม้อไฉ่ เป็นทัพพีขวางอยู่ในธรรมไฉ่ พระไตรปิฎกเหมือนหม้อเลย แล้วเราก็จางไปตลอดเราไม่เข้าใจสิ่งต่างๆ เราจะเหมือนปลวกที่มันแทะกินอย่างนั้น ยึดสิ่งสภาวะแบบนั้น “ต้องเป็นไปสภาวะให้มันเป็นธรรม.. เป็นธรรม..” มันจะเป็นธรรมได้อย่างไร ในเมื่อเป็นการคาดเดาเป็นการคาดหมาย มันจะปล่อยวางถ้ามันถึงสภาวะจุดหนึ่ง มันปล่อยวาง มันก็จะเป็นสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามโอกาสของเรา เหมือนกับเราทำครัว ครัวของเรา ถ้าเรามีอาหาร เราประกอบของเราขึ้นมา มันเสร็จแล้ว อาหารของเราก็สุกเหมือนกัน สิ่งนี้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่มั่นพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไม่มีครู ไม่มีอาจารย์ มันก็ต้องพยายามแสวงหาคะ ทุกข์ยากขนาดไหนก็แสวงหา แล้วเทียบพระไตรปิฎก เทียบเพื่อเทียบเคียงมา ไม่ใช่พยายามให้เหมือนกับพระไตรปิฎก ต้องทำสภาวะแบบนั้น ทำสภาวะสิ่งนี้มา เราเกิดมาพบครูบาอาจารย์

ครูบาอาจารย์ถึงว่า “รสของธรรม” รสของครูบาอาจารย์ที่เข้าถึงธรรม ถึงวางสิ่งนี้ไว้ แล้วเปรียบไว้ในมุตโตทัยเห็นไหม “ธรรมนี้เหมือนทอง” ทองคำถ้าอยู่ในเหมือง มันก็ต้องเจือปนด้วยสิ่งต่างๆ ถ้าทองคำนี้อยู่ในร้านที่เขาทำมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ธรรมนี้ก็เหมือนกัน ธรรมในพระไตรปิฎกนี้เป็นทองคำแน่นอน แต่แน่นอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจดวงนั้นแน่นอน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ ถึงได้ประกาศตน แล้ววางธรรมไว้ในแน่นอน

แต่ใจของเรา ธรรมของเรา ที่ว่าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิเลสของเราในหัวใจมันเจือปนไปตลอด แล้วเจือปนเกิดทิฏฐิมานะ เกิดความเห็นผิด แล้วก็ยึดมั่นถือมั่นไป แล้วทำไมไม่แก้ไข นี่การประพฤติปฏิบัติถ้าหลงนะ ถ้าเราหลงไปเราก็ตึดมั่นไปตามกิเลส กิเลสจะพาไปไกลจนกลับไม่ได้ บางทีจนกลับไม่ได้นะ ใจดวงนั้นก็ต้องเสียไป ผู้ที่ปฏิบัติมันเสียไป

แต่ถ้าใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มันจะไปขนาดไหน มันมีเหตุมีผลของเราขึ้นมาถามตัวเองว่าสิ่งนี้เป็นความจริงไหม? จิตมันปล่อยวางไหม จิตมันรู้สิ่งต่างๆ ว่าออกไปจากใจไหม? ใจนี้ได้ชำระสิ่งใดบ้าง ใจได้สละอะไรออกไปบ้าง มันไม่ได้สละอะไรออกไปเลย มันว่างเฉยๆ มันว่างเฉยๆ

คนเราทางโลก ถ้าเขาเป็นคนดี เขาก็เป็นคนมีจิตนิสัยดี เขาก็สงบเสงี่ยมของเขา คนไหนเป็นคนที่ว่าประทุษร้ายเขาอยู่ตลอดเวลา มันก็แสดงออกตามสภาวะแบบนั้น นี่ใจปกติมันก็เป็นอย่างนั้นได้ มันก็สงบเสงี่ยมได้ มันก็เป็นความจริงได้ เพราะมันเป็นเรื่องของนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมไง แล้วกิเลสมันอยู่ในนามธรรมนั้น เรายังมองไม่เห็นมันเลย แล้วเราจะทำอย่างไรให้มันสมกับการประพฤติปฏิบัติละ นี่ฝ่ายปฏิบัติต้องการตรงนี้ไง

ต้องการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เห็นจริงจากใจดวงนั้น ถ้าให้เห็นจากใจดวงนั้น ธรรมะนอกคัมภีร์เกิดขึ้นได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว “พระไตรปิฎกเหมือนไม้ในกำมือ ไม้ในป่ามีอีกมหาศาล” แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมีสิ่งต่างๆ กระทบกระเทือนขึ้นมา สิ่งนั้นมันจะเป็นคุณทั้งหมดเลย เวลาเราอยู่กับครูบาอาจารย์นะ ถ้าเราผิดพลาดสิ่งใด ปัจจุบันนั้นท่านจะสอนเราตลอด เตือนเราตลอด เราจะผิดพลาดขนาดไหน ตั้งแต่การขบฉัน ตั้งแต่สิ่งต่างๆ การมีสติ

สิ่งที่มีสติ ความผิดพลาดอันนั้น ท่านจะเตือนมาได้ตลอด แล้วที่มันเกิดในปัจจุบันนี้ มันเป็นเรื่องของกิเลสมันเกาะเกี่ยว อย่างเช่น ในสมัยพุทธกาลไม่มีรถยนต์กลไก กิเลสมันก็ไม่ติดเครื่องยนต์กลไก มันก็ไม่ต้องเอาแบบอย่างนั้นมาเพื่อสอน

แต่ในปัจจุบันนี้ เครื่องยนต์กลไกมหัศจรรย์เลย มันเป็นประโยชน์กับโลก ถ้าโลกมีสิ่งนี้ โลกจะเจริญขึ้นมา นั่นโลกเขาเจริญขึ้นไป แต่หัวใจเราร้อน สิ่งที่เป็นประโยชน์ทำให้เราแข็งแรง เราต้องเร่งรัดทุกอย่างเพื่อให้ทันกับสภาวะแบบนั้น

มนุษย์ต้องวิ่งให้ทันเทคโนโลยีเขาว่ากันแบบนั้น แล้วเราจะเอาประโยชน์ตรงนั้น หรือ ประโยชน์ตรงนั้นมันเป็นประโยชน์ของโลกเขาแต่ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าใจมันติดสิ่งนั้น นั่นละกิเลสมันติด สิ่งที่ยึดติดเพราะกิเลสไปยึดมัน แล้วมันก็เป็นทุกข์ ถ้าเราปล่อยวางไว้ตามเรื่องของโลกเขา ใครประกอบธุรกิจ ใครประกอบกิจการงานต่างๆ เขาต้องประกอบสิ่งนั้น นั่นเป็นหน้าที่ของเขา

แต่ถ้าเรื่องของเรา เราต้องแก้ไขเรื่องของหัวใจของเรา ในการประพฤติปฏิบัติมันต้องแก้ไขหัวใจของเรา ถ้าเราไปติด นั่นโทษเกิดแล้ว แล้วครูบาอาจารย์ชี้มาตรงนี้ นี่มันนอกตำราไปตรงไหน มันนอกธรรมะไปตรงไหน มันเป็นธรรมะปัจจุบันธรรม มันเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ในปัจจุบันธรรม แล้วครูบาอาจารย์มีหัวใจสะอาดเห็นคุณ เห็นโทษของมัน

นี่หมอเห็นเชื้อโรค ถ้าพูดถึงคนใช้กินอาหารที่เป็นพิษ กินอาหารที่มันแสดงกับโรคนั้น มันจะทำให้โรคนั้นลุกลามขึ้นมา อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อหัวใจของเรามีกิเลส แล้วกิเลสของเรามันจะยึดสิ่งเหล่านั้น มันจะเห็นตามกระแสโลก เพราะถ้ากิเลสมันใช้ มันจะบอก “สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ มันจะเป็นโทษไปได้อย่างไร?” แม้แต่อาหารนะ พระปฏิบัติเรานี้บอกเลยว่าอาหารเป็นคุณกับร่างกาย แล้วเราไปอดอาหารเพื่ออะไร?

ผู้ที่ปฏิบัติมันไม่ได้แง่ประโยชน์ สิ่งที่เป็นประโยชน์สิ่งนี้มันจะเป็นประโยชน์ต่อการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้กิเลสมันเบาตัวลง ถ้าเรากินอิม นอนอุ่นตามกระแสของเรานะ ดูอย่างสัตว์สิ มันก็กินได้ มันก็นอนได้ แล้วมันก็สืบทอดพันธุ์ของมัน มันก็ดำรงเผ่าพันธุ์ของมันมาตลอดไป แล้วเราเป็นมนุษย์ผู้มีปัญญาขึ้นมา แม้แต่ถือศีล ศีล ๘ ก็ต้องอดข้าวเย็นแล้ว เพื่ออะไร? เพื่อให้ในระหว่างการทำปฏิบัติไม่มีอาหารอยู่ในท้อง มันไม่ทำให้เราว่างเหงาหาวนอน

ในการอดนอนผ่อนอาหาร มันก็เป็นอุบายวิธีการอย่างหนึ่ง ที่เราจะใช้ต่อสู้กับกิเลสของเรา แต่กิเลสมันก็ปิดทึบ ว่าสิ่งนี้ไม่เป็นประโยชน์ เราเห็นว่าการอดอาหารนี้มันเป็นโทษขึ้นมา นี้อาหารเป็นคุณประโยชน์กับร่างกาย เราเห็นเป็นโทษขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าเราเห็นเป็นโทษขึ้นมา มันไม่เป็นความเห็นผิดหรือ? แต่ในเมื่อบริการของครูบาอาจารย์เรา สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์มาก

ถ้าเรานั่งสมาธิ มันจะง่วงเหงาหาวนอน ๑ มันจะตกกังวลค์ ๑ สิ่งนี้มันขึ้นไป เราต้องอดนอนผ่อนอาหาร อดนอน การนอนนี้มันเป็นอาหารของใจนะ ใจนี้ถ้าคนนอน หลงนอนคูลี คนนอนนี่นอนตลอดไป ไม่เคยอิ่มหรรษา ยิ่งนอนมาก ยิ่งอยากนอนมากขึ้น ยิ่งต้องเสพยาให้มากขึ้นเพราะใจมันเคยกินอาหารอย่างนั้น แล้วมันติด พอมันติด มันจะเป็นสภาวะแบบนั้นไป ถึงต้องอดนอนไป

อดนอนผ่อนอาหารเพื่อจะฝืนกับมันไป เราจะฝืนกับกิเลสได้ขนาดไหน ทพพ็อยู่ ในหม้อแกง มันไม่รู้รสชาติของธรรมเลย แต่มันจำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาว่ามันรู้ มันเก่ง ถึงมีอำนาจเหนือใจของเรา เราจะอดนอนผ่อนอาหาร อดขึ้นมาเพื่อทำให้มันเบาตัวลงเท่านั้น จิตสงบนี้คือกิเลสเบาตัวลง ไม่ได้ชำระกิเลสเลย

สิ่งที่ไม่ได้ชำระกิเลส แล้วเกิดทิฏฐิมานะที่เหนือขึ้นไป มันจะเป็นโทษกับใจดวงนั้น เวลาสอนผิคนะ เราหลงแล้วเราก็เสียเวลาของเราไป ถ้าเราหลงแล้ว เราไปสอนให้ผู้อื่นหลงด้วย บาปอกุศลมันจะเกิดตรงนี้มีมหาศาลเลย สิ่งที่เราสอนให้เขาหลงไปกับเรา สิ่งที่ทำให้เสียเวลาเปล่าไปกับเรา แล้วสิ่งที่ความเห็นผิด ความเห็นผิดๆ เหมือนกับทางวิชาการ ถ้าสอนสิ่งที่ปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล มันจะเป็นประโยชน์อะไรกับการประพฤติปฏิบัติมันล่ะ อันนี้ก็เหมือนกัน

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติมันจะไม่เป็นผลของเราขึ้นมาว่าอันนี้สอนผิด สอนผิดหรือสอนถูกมันเป็นปัจจัยจัดตั้ง เราพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้าเรากำหนดพุทฺโธ.. พุทฺโธ.. สงบขึ้นมาไหม? ถ้ามันสงบเข้ามา มันจะเป็นความรู้สึกของเราขึ้นมาเลย รสของธรรมเห็นไหม

สมาธิธรรมคือจิตมันสงบขึ้นมา อันนี้เป็นผลงานของเรา มันจะมีความสุข ความสุขอันนี้เรารู้อยู่แล้วว่าสัมมาสมาธิ แล้ววิปัสสนาอยู่ที่ไหนล่ะ? นี่สัมมาสมาธิมัน

เป็นสมณะ สิ่งที่เป็นความสงบของใจ ใจสงบขึ้นมา แล้วควบคุมได้ไหม? มีสติ ตั้งสติแล้ว ควบคุมเข้ามา นี่มีสติ จิตสงบก็บ่อยครั้งเข้า.. บ่อยครั้งเข้า.. จนตั้งมั่น

ถ้าตั้งมั่นขึ้นมา แล้วเราจะทำอย่างไรต่อไปละ ครูบาอาจารย์ถึงบอกว่าให้จิตนี้ สงบแล้วยกขึ้นวิปัสสนา ถ้าวิปัสสนา อันนี้ต่างหากถึงเป็นวิปัสสนาของฝ่ายปฏิบัติ ถ้าฝ่ายปฏิบัติ วิปัสสนาจะเกิดขึ้นต่อเมื่อจิตนี้สงบ พอจิตนี้สงบขึ้นมา มันสงบ มันเป็นฐานขึ้นมา การงานคือใจดวงนี้รับ ใครเป็นคนรู้ว่าเนื้อไก่ เนื้อไก่คือมรรคัง มรรคคือเครื่องดำเนินต่อไป ใครรู้ว่าอันนี้เป็นกระดูกไก่ สิ่งที่เป็นกระดูกไก่ เราป้อนออก เราทิ้งสิ่งนี้ไป

ถ้าสังโยชน์ขาดออกไปจากใจ มันจะเห็นสภาวะแบบนี้ขึ้นมา วิปัสสนาคือเป็นอาหารของใจ อาหารของใจพยายามใช้ขั้นของปัญญา ปัญญาจะใคร่ครวญสิ่งนี้ จะเห็นสิ่งต่างๆ ว่าสิ่งนี้กิเลสมันอยู่ที่ไหน

การชำระกิเลส เราไม่เห็นกิเลส เราจะเอาอะไรไปชำระกิเลสละ? เราไม่เคยเห็นกิเลสเลย มีแต่กิเลสอยู่ในภาคปฏิบัติของเรา อยู่ในท่ามกลางหัวใจของเรา แล้วเราก็ประพฤติปฏิบัติ เราว่าเราจะชำระกิเลส เราไม่รู้เนื้อรู้ตัวเลยว่ากิเลสมันกำลังหลอกเราอยู่ หลอกเราให้เน้นช้า หลอกเราให้เสียเวลา ให้เราอยู่ไปกับสิ่งนั้น แล้วถ้าจิตนี้เสื่อมไป มันจะหมดกำลังใจเลยว่า นี่ก้าวเดินก็ไม่ไหว จะทำต่อไปก็ทำไม่ไหว เพราะเราได้ประพฤติปฏิบัติมาแล้ว

แต่ถ้ามันไม่รู้ละ มันปล่อยวาง.. ปล่อยวางสภาวะแบบนี้ไปนะ แล้วก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เพราะมันปล่อยวางขึ้นมาแล้ว มันก็อ่อนกินสภาวะแบบนี้หมดไป มันจะเป็นธรรมไปจากไหน ในเมื่อมันนี่เป็นเรื่องของอจินไตย มันมีความละเอียดอ่อนขนาดไหน มันก็ละเอียดอ่อนของมัน สภาวะแบบนี้ได้ ถ้ามันยกขึ้นวิปัสสนาต่างหากละ กิเลสมันสะสมมากับกายกับใจ

ใจกับกายนี่เป็นที่อยู่ของกิเลส กิเลสนี้อยู่กับใจของเรา แล้วก็พาใจนี้เกิดตาย เกิดตาย กุศลทำให้เราเกิดบนสวรรค์ บนพรหม บนมนุษย์นี้ อกุศลทำให้เราเกิดในอบาย เกิดในสัตว์เดรัจฉาน เกิดมาต่างๆ เราจะไม่รู้ ไม่รู้ นี่มันอยู่ที่ใจของเรา มันจับอยู่ที่ใจของเรา เราประพฤติปฏิบัติเข้ามา เราจะเห็นสภาวะ เราจะย้อนกลับเข้ามาดูสภาวะแบบนี้

สิ่งที่ติด กิเลสติดสภาวะแบบนั้น มันติดตรงนี้ต่างหาก แล้วมันถึงออกไปติดต่างๆ ข้างนอกหมดเลย เราถึงต้องยกกาย เวทนา จิต ธรรมมาเป็นฐาน เป็นฐานที่ควรแก่การงาน เป็นฐานที่ควรแก่การวินิจฉัย เราจะวินิจฉัยสิ่งนี้ เราจะแยกแยะสิ่งนี้ ให้เห็นขึ้นมา จากใจดวงนั้นไง

ถ้าจากใจดวงนั้น เห็นสภาวะแบบนั้น ใจมันจะเริ่มรู้สขของธรรม ธรรมรสจะเกิดขึ้นมาจากใจ ถ้าธรรมรสเกิดขึ้นมาจากใจ รสของทัฬหีที่อยู่ในแกง นั้นจะเห็นโทษของมันเลย จะเห็นโทษของสิ่งที่ไม่รู้สขของธรรม

สิ่งที่ไม่รู้สขของธรรม เชื้ออยู่ในธรรม เชื้ออยู่ในพระไตรปิฎก แล้วก็ไม่รู้รสชาติ ถ้ารู้รสชาติมันต้องชำระกิเลส มันต้องกำจัดกิเลสได้ มันไม่พอกพูนกิเลสหรอก เพียงแต่กิเลสบอกว่า “มรรคผลนิพพานไม่มี”

เราประพฤติปฏิบัตินี้ เราเป็นคนที่มีศักยภาพ เราเป็นคนที่ว่าเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ที่จะดำรงศาสนา จะดำรงศาสนาไว้เป็นแค่เปลือกเปลือกของมัน เพราะว่าเปลือก แก่น เปลือกของต้นไม้ กระทบของต้นไม้ แก่นของต้นไม้ ผู้ที่จะดำรงศาสนา ผู้ที่พยายามชำระหัวใจต่างหาก ถ้าหัวใจนั้นชำระกิเลสออกไป จะดำรงศาสนานั้น จะเป็นครูของหมู่สัตว์ จะเป็นครูของเทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ จะเข้าใจธรรมตามความเป็นจริงตามสภาวะแบบนั้น จะเห็นสิ่งนี้เกิดขึ้นมา

สิ่งนี้เกิดขึ้นมา ถึงต้องยกขึ้นวิปัสสนาใจ ถ้าจิตสงบ ยกวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ถ้าจิตสงบจะทำให้ ยกเห็นกาย จะเห็นสภาวะของกาย แล้วให้มันเป็นไปตามความเป็นจริงของเขา มันจะแปรสภาพขนาดไหน ให้มันแปรสภาพสิ่งนั้นไป

ถ้ามันแปรสภาพสิ่งนั้นไป นั้นมันจะเห็นจริงขึ้นมา แล้วมันจะตื่นตื้นนะ จะติเตียนตัวเองว่า “ทำไมเมื่อก่อนไม่เห็นสภาวะแบบนั้น ทำไมไปนอนจมอยู่กับความว่างกันเฉยๆ เวลามันว่างขึ้นมา มันปล่อยอยู่กับความว่างเพื่อเหตุไฉน?” สิ่งนั้นมันทำให้เราติดพัน มันจะไปเห็นโทษตรงนั้น จะเห็นโทษมันก็เป็นอดีต

สิ่งที่เป็นอดีต วางไว้.. เราพยายามขึ้นมาให้จิตสงบ แล้วย้อนกลับเข้ามาเพื่อพิจารณาของเรา นี่เราพยายามแยกแยะออกไป บ่อยครั้งเข้า.. บ่อยครั้งเข้า.. ให้เห็นสภาวะ

แบบนั้น มันจะเป็นจริงของมัน ถ้าจิตมันมีพื้นฐานนะ ถ้าจิตมันไม่มีพื้นฐาน ก็เลสมัน หลอกได้ขนาดที่ว่า มันปล่อยวาง.. ปล่อยวาง.. แล้วเข้าใจว่าอันนี้เป็นผล เห็นว่าอันนี้เป็น กระตุก อันนี้เป็นเนื้อ เป็นกระตุกก็เป็นกระตุก

สิ่งที่ เป็นกระตุก เราก็ต้องทำของเราบ่อยครั้ง.. บ่อยครั้ง.. ทางโลกเขา เขากิน อาหารมือหนึ่ง เขาก็ก้มของเขา แล้วเขาก็ต้องกินมือต่อไปเหมือนกัน อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราแยกแยะออกไปขนาดไหน เราก็แยกออกไป.. แยกออกไป.. ทำสภาวะแบบนั้น แยกชั่วคราวแล้วครั้งเล่า จนถึงที่สุดมันจะปล่อยออกไป กระตุกทิ้งออกไป เห็นสังโยชน์ ชาติออกไปจากใจ

สิ่งที่สังโยชน์ชาติออกไปจากใจ เราไม่ต้องประพฤติปฏิบัติมาเพื่อให้โลกเขา สรรเสริญยินยอม เพื่อต้องการลาภสักการะใจ ต้องการยศถาบรรดาศักดิ์ เพื่อให้เขาแต่งตั้ง ใจ โลกเขาแต่งตั้งได้ เขาก็ปลดได้นะ แต่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติให้เห็นสภาวะตามความเป็นจริง ธรรมะแต่งตั้งนะ ธรรมะแต่งตั้งให้ใจดวงนั้นเป็นพระโสดาบัน

สิ่งที่ เป็นพระโสดาบันจะไม่มีใครสามารถปลดได้ ไม่มีใครสามารถปลดออกจากนั้น ไม่มีใครสามารถทำให้จิตดวงนี้เสื่อมจากสภาวะแบบนี้ไปอีกได้เลย จิตดวงนี้จะ เข้ากระแสของธรรม ถ้าเข้าสู่กระแสของธรรมเพราะจิตดวงนี้ ถ้าจะเกิดตายอีกก็ ๗ ชาติ เท่านั้นอย่างมาก ถ้าอย่างน้อย ๓ ชาติหรือประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดไป นี่รสของธรรม

รสของธรรมมีอำนาจเหนือสิ่งที่สุด เพราะธรรมะแต่งตั้งใจดวงนี้ ใจดวงนี้เป็น ธรรมส่วนหนึ่ง รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง ไม่เหมือนกับให้กิเลสมันหลอกนะ การ ประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยกิเลส ด้วยกิเลสก็จะบอกว่า “มรรคผลนิพพานมันไม่มี” แล้ว มันไม่มี ผลที่เกิดขึ้นมาจากใจดวงนี้ อะไรเป็นเครื่องยืนยันกับเราละ เราของเรา นี่ธรรม อยู่ในหัวใจของสัตว์โลก แต่ไม่สามารถเอาออกมาเปิดเผยกับผู้อื่นได้ไง ถึงว่าเป็นปัจจัย ตั้งเฉพาะใจดวงนั้น

มันถึงจะให้กาล ให้เวลา ให้กับผู้ที่ว่าไม่เข้าใจให้เข้ามาถึงตรงนี้ จะรู้ว่าสิ่งที่เราทำ อยู่ส่วนนั้นผิดพลาดไปตลอด ผิดพลาดแล้วยืดยาว ยึดสังคมหมู่ใหญ่ สังคมหมู่ใหญ่ก็ต้อง คิดไปตามสังคมหมู่ใหญ่ เห็นไหมอำนาจของหมู่ใหญ่ อำนาจของประชาธิปไตย เสี่ยง

ข้างมาก ถ้าเสียงของกิเลสมาก มันก็ดึงให้เป็นไปตามสภาวะของกิเลส นั่นละ เพราะเสียงของเขามาก เขายกขึ้นมาเขาก็ชนะทั้งหมดเลย

แต่ธรรมาธิปไตย มันเป็นเฉพาะในหัวใจ ธรรมในหัวใจเท่านั้น ใจผู้เป็นธรรม มันก็เป็นธรรมตลอดไป จะเป็นธรรมเพราะว่า สิ่งต่างๆ นั้นมันเป็นภัยทั้งหมด มันเป็นเรื่องของโลก เรื่องของเราคือเรื่องของหัวใจของเรา ถ้าธรรมะแต่งตั้งใจดวงนี้ ธรรมรสเกิดขึ้นมาจากใจ เราก็ต้องรีบชวนขวย เห็นโทษนะ อยากพ้นทุกข์

เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประพฤติปฏิบัติไป มรรค ๔ ผล ๔ ถึงที่สุดแล้วจะเป็นวิมุตติสุข จะพ้นออกไปจากกิเลส มันจะมีความสุขมากขนาดไหน นี่ความละเอียดของใจดวงนั้น ตั้งแต่สมาบัติมันก็ละเอียดมาเป็นขั้นๆ เข้ามา แต่มันไม่ชำระกิเลส

แต่เวลาวิปัสสนาเข้าไปถึงจุดของมัน มรรคสามัคคี เห็นจักรมันหมุนออกไป จักรนี้จะหมุน ปัญญามันจะหมุนออกไป มันไม่ใช่งานของการจำหรือการจำมันเป็นการถือปี่มา ถือปี่เลยนะ สิ่งนั้นเป็นของเรา สิ่งนี้เกิดขึ้นมาจากเรา มันไม่ใช่ มันไม่เหมือนเราปลุกต้นไม้ เราปลุกต้นไม้ มันเจริญงอกงาม เรารดน้ำ เราจะเห็นต้นไม้ขึ้น เจริญงอกงามขึ้นมา แตกใบอ่อน มันจะมีความสุขมาก ผู้ที่รักต้นไม้ เห็นต้นไม้ มันจะมีความสุข มันจะมีความสุขพอใจกับต้นไม้ขึ้นมาก แล้วพยายามจะประคบประหงมนะ นี่รดน้ำพรวนดินกับต้นไม้ขึ้นให้เจริญงอกงาม

เวลาภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้นมาจากใจ มันก็มีสภาวะแบบนั้น มันจะเกิดขึ้นมาจากใจของเรา ปัญญามันใคร่ครวญออกไป ถ้าพิจารณากาย กายมันจะแยกออกไป ปล่อยาวออกไป แล้วมันจะเกิดความสุข มันปล่อยาวขึ้นมา เหมือนกับมันเจริญงอกงาม แล้วเรารดน้ำพรวนดิน วิปัสสนาเข้าไป.. เข้าไป.. มันก็จะเริ่มเจริญขึ้นมา จนต้นไม้ขึ้นแก่ เข้มแข็งขึ้นมา เจริญงอกงามขึ้นมา สิ่งที่สุดแล้วมันมรรคสามัคคี

เห็นความเจริญของมัน เห็นความรวมตัวของมัน มันเป็นธรรมจักร ชำระกิเลสขาดออกไปจากใจ นี่ใจเกิดขึ้นมา เห็นความเป็นไปของปัญญาที่ก้าวเดิน เห็นปัญญาของมรรคใจ นี่ภาวนามยปัญญาผู้เห็นจริง ถึงว่าอย่างน้อยต้องเป็นพระโสดาบัน

ถ้าพระโศคบันจะเห็นภวานามยปัญญาตามความเป็นจริง แล้วยกขึ้นวิปัสสนา ย้อนกลับเข้าไป เพื่อทำลายกาย เวทนา จิต ธรรมที่มันอยู่ลึกกลับเข้าไปในหัวใจ สิ่งนี้มัน ลึกกลับมาก กิเลสอย่างหยาบๆ เรายังต่อสู้มา เราต้องล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน แล้ว กิเลสอย่างละเอียดในหัวใจของเรา เราจะทำอย่างไรต่อไป แต่มันมีฐาน ฐานกิเลสอยู่ที่ใจ

เรามีใจกับมิกาย เราก็จะยกขึ้นวิปัสสนาที่กาย ที่ใจนี้เท่านั้น เพราะกิเลสมันอยู่ที่ ใจ เราก็ยกขึ้นวิปัสสนา แล้วย้อนกลับตามเข้าไป ถ้ามันจับสิ่งนี้ได้ ย้อนกลับไปในะ เป็น ความยึดมั่นถือมั่นของกิเลส มันยึดมั่นถือมั่นโดยสัญชาตญาณของกิเลส

กิเลสนี้มันต้องทำหน้าที่ของมัน ทำให้เราไขว้เขว ทำให้เราหลงไปกับการ ประพฤติปฏิบัติ คือหน้าที่ของกิเลส งานของกิเลสมันมีเท่านั้น งานของธรรมเราต้อง พยายามปลูกเหมือนกับต้นไม้อ่อนๆ พยายามปลูกขึ้นมา ปลูกต้นไม้

เงิน.. เงินเดือนเราออกมา เราใช้เดือนหนึ่งมันก็หมดไป เราก็ต้องทำเงินเดือน เดือนต่อไป แล้วก็เบิกเงินเดือนต่อไปใช่ไหม? นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นต้นไม้ที่เจริญ งอกงามขึ้นมา มันเป็นโศคาปัตติมรรค แล้วเวลามันชำระไป เราใช้จ่ายออกไป เราได้ โศคาปัตติผลมา สิ่งนี้มันหมดไปแล้ว เราต้องทำของเราขึ้นมาอีก ทำสัทธาคามรรคไป

สิ่งที่เป็นสัทธาคามรรคคือต้นไม้ต้นใหม่ เราต้องปลูกให้มันเจริญงอกงามขึ้นมา เราต้องพยายามประคบประหงมใจของเรา ใจของเราเราประคบประหงมเข้ามา เพื่อจะ ให้มันออกมาชำระกิเลส สิ่งชำระกิเลส กิเลสเห็นใหม่ มันเหมือนเปลือก เปลือกของใจ มันติดอยู่กับใจ ปอกเปลือกสิ่งนี้ แยกแยะสิ่งนี้ เปลือกสิ่งนี้กิเลสอาศัยอยู่ตรงนี้ กิเลสเป็น นามธรรมนะ

เวลาบอกกิเลสอยู่ไหน? จะฆ่ากิเลส จับกิเลสฆ่า เพื่อจะให้เราพ้นจากทุกข์ แต่ เราไม่เห็นหน้ากิเลส เราก็ฆ่าไม่ได้ ผู้ที่เป็นหนี้ ใครเป็นหนี้ล่ะ? ใจนี้เป็นหนี้ เพราะกรรม นี้เราเคยสร้างสมมา เราเกิดมาแต่ชาติใด แล้วแต่เราสะสม ความเกิดความตายของใจนี้ สะสมมาตลอด แล้วเราก็สร้างกุศลก็เป็นบุญกุศล เป็นคุณงามความดีของใจดวงนั้น เรา สร้างบาปอกุศล ในความมีกิเลสของคน มันต้องทำความผิดพลาดตามธรรมชาติของใจ ดวงนั้น หนี้.. สิ่งนี้เราเคยสร้างสมมา เราเคยทำมา แล้วก็เวียนตายเวียนเกิดมากับใจ มัน สะสมอยู่ที่ใจ ใจนี้เป็นหนี้กรรม

แล้วปัจจุบันนี้เราพยายามทำคุณงามความดี กรรมดีใจ เราทำกรรมดีเพื่อจะไปชำระล้างกิเลสนั้น กรรมชั่ว การประพฤติปฏิบัติสิ่งต่างๆ เราไปชำระไม่ได้ สิ่งนั้นมันเป็นอดีต กรรมแต่ละส่วนไม่คลุกเคล้ากัน มันแยกออกไป กรรมดีคือกรรมดี กรรมชั่วคือกรรมชั่ว

แต่ในการประพฤติปฏิบัติ มันเป็นปัจจุบันธรรม กรรมดี กรรมชั่ว อดีต อนาคต แก่กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าเป็นปัจจุบันธรรม เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ เหมือนสิ่งมีชีวิต แล้วมันก็มีชีวิตจริงๆ มันอยู่กับใจ เพราะใจเป็นธาตุรู้ เป็นสิ่งที่มีชีวิต แล้วมันอยู่กับสิ่งนั้น แล้วปลดปล่อยสิ่งนี้ให้สะอาดออกมา ชำระกิเลสสิ่งนี้ นี่วิปัสสนาตรงนี้เข้าไป มันจะแยกแยะเข้าไปนะ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมเหมือนกัน

ถ้าเป็นจิต วิปัสสนามัน จำต้องแล้วแยกออกไป พิจารณากายมาแล้ว พิจารณาจิตก็ได้ แยกออกไปว่า สภาวะแบบนี้มันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร สิ่งต่างๆ ในโลกนี้ ไม่มีเหตุผล ไม่มีเหตุ ไม่มีผล เป็นไปไม่ได้ สรรพสิ่งต่างๆ ต้องมีเหตุมีผล มันมาจากไหน? ผลอันนี้ วิบากกรรมของเรา มนุษย์เนี่ย ที่เรานั่งกันอยู่นี้ เราประพฤติปฏิบัติมาจากไหน? มาจากวิบากกรรมใด กรรม การกระทำต่างๆ มันมา เพราะมันมีตัวใจปฏิสนธิ มันถึงทำให้เราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา สิ่งนี้มันมามาสภาวะแบบนี้

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราจะย้อนกลับเข้ามาชำระกิเลส ปัจจุบันธรรมเราสร้างสมขึ้นมา ถ้าเราสร้างสมขึ้นมาเดี๋ยวนี้ ปัญญามันเกิดเดี๋ยวนี้ มันก็แยกแยะเดี๋ยวนี้ ปัจจุบันธรรมเดี๋ยวนี้ มันจะชำระกิเลส มันก็ปล่อยเข้าใจตามความเป็นจริง เห็นปัญญามันก้าวเดินออกไป มันจะปล่อย มันจะปล่อยขนาดไหน มันจะว่างมาก มีความสุขมาก ความสุขอันนี้ เห็นไหม “ทุกข์ควรกำหนด” สุขเราก็ต้องเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงใจ

ใจนี้จะมีความสุข เวลาถ้ามันปล่อยวางไม่ได้ มันทุกข์ยากนะ เวลาเราไปทำงาน เวลาทำงานหนัก เหนื่อยแสนเหนื่อย หนักมาก.. ทำไมเราต้องทำต่อไปล่ะ? อันนี้ก็เหมือนกัน ในการวิปัสสนา ถ้ากำลังมันไม่พอ มันแยกไปไม่ได้ มันปล่อยไม่ได้ เราก็ต่อสู้ไป มันเป็นงานหนักของใจดวงนั้นมาก งานของใจ งานของโลกเขานะ เขาทำของเขา ถ้ามันทำไม่เสร็จ วางไว้ มาทำต่อก็ได้

แต่งงานของใจ ถ้ามันเข้าด้ายเข้าเข็ม เราต้องพยายามแยกแยะต่อไป แยกแยะด้วย ปัญญา ปัญญาที่มีสมาธิหนุนหลังถึงจะเป็นปัญญา ถ้าปัญญาสมาธิมันอ่อนลงไป มันจะเป็นสัญญา สัญญาก็คือว่าเหมือนกับที่ว่าทัพพีในหมอนั้น มันเป็นสัญญา มันจะไม่รู้รสชาติของมัน แต่ถ้ามันเป็นปัญญา มันจะมีรสชาติ รสชาติของอาหาร ละเอียดเข้าไปเป็นชั้นเป็นตอน

สิ่งที่ป็นสารพิษในหัวใจ สิ่งที่เป็นสารพิษของอาหารนั้นมันต้องมี เป็นคุณก็มี เป็นสารพิษก็มี เราต้องแยกออกไป นี่ความคิดของเรา คิดถูกก็ได้ คิดผิดก็ได้ ความเห็นผิดของเรา วิปัสสนาไปอย่างนี้ผิดพลาด พิจารณาไปแล้วมันไม่เป็นผล ปล่อย กลับมาตั้งตัวใหม่ แล้วเริ่มต้นวิปัสสนา แยกออกถ้ามันเป็นนามธรรม แยกสิ่งนี้ แยกเห็นสภาวะแบบนี้ เห็นโทษของมันนะ มันหยุดได้ มันปล่อยได้ ปล่อยเป็นครั้งเป็นคราว

ถ้ามันปล่อยเป็นครั้งเป็นคราว นี่ภาวนามยปัญญามันเกิด มรรคมันเริ่มเดินตัว ต้นไม้ หน่อของต้นไม้ หน่อของปัญญาเราเกิดอีก หมุนไป.. หมุนไป.. เรามีความรอบคอบ มีการพิจารณา ทำแล้วทำเล่า อย่างมักมาก อย่างมักง่าย ถ้ามันง่าย สิ่งนี้มันจะไม่เป็นไปตามความเป็นจริง

หน้าที่ของเรา รดน้ำพรวนดิน ต้นไม้เจริญงอกงาม เป็นเรื่องของเขานะ ต้นไม้มันเจริญงอกงามต่อเมื่อมันได้น้ำ ได้ปุ๋ยสมควรแก่มัน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราวิปัสสนา เราตั้งใจของเรา ทำความสงบของใจ ใจสงบแล้ว ถ้ายกขึ้นวิปัสสนาได้ มันเหมือนรดน้ำพรวนดิน เราก็ทำของเราไป ถ้าจิตไม่สงบ รดน้ำพรวนดินมาก นี่ต้นไม้มันเฉา วิปัสสนาไปแล้วมันไม่ปล่อย เราก็ปล่อย เรากลับมา กลับมาดูแลรดน้ำพรวนดินใหม่ ให้มันสมบูรณ์ขึ้นมา แล้วพอมันสมบูรณ์ขึ้นมา เราทำใหม่ มันจะเป็นสภาวะแบบนี้ ย้อนกลับไป นี่คือวิปัสสนาใจ

วิปัสสนาจะเกิดขึ้นมา ชัดเจนมาก.. ชัดเจนกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะไม่มี ความลังเลสงสัยในอาการที่เป็นไปของใจ ไม่ใช่ในการประพฤติกปฏิบัติแล้วจะต้องมีความลังเลสงสัยคาดหมายไปตลอด คาดหมายไปนั้นมันไม่เป็นไปตามความเป็นจริง แต่ถ้าเราวิปัสสนาไป มันเห็นอาการปล่อย เห็นอาการเป็นไปนะ เวลาจิตมันปล่อยนะ มันจะปล่อย

ออกมาแล้วมีความสุข เวี้งว้างมาก กับผลของการที่ว่าเพราะเวลาปล่อยทีหนึ่งมันก็จะรวมเป็นสัมมาสมาธิด้วย

แล้วกิเลสมันเบาตัวลงด้วยเพราะอะไร? เพราะปัญญามันฟาดฟันบ่อยครั้งเข้า.. บ่อยครั้งเข้า.. ถึงจุดหนึ่งมันจะขาดออกไป นี่กามราคะ ปฏิฆะอ่อนตัวลง กายกับจิตจะปล่อยวางออกจากกัน โลกนี้จะราบเป็นหน้ากลองเลย ผลอันนี้มันเกิดขึ้นมาจากไหน? มันเกิดขึ้นมาจากใจดวงที่ประพฤติปฏิบัตินะ มันเกิดขึ้นมาจากใจของเราละ นี่ธรรมรสของธรรมจากใจดวงนี้ แล้วมันจะผิพลาตไปไหนละ ความผิพลาตคือการคาดหมาย มันก็ผิพลาต คาดหมายผลที่ผิพ มันก็จะมีความผิพไป

สิ่งที่คาดหมาย มันจะเป็นความผิพไปตลอดไปเลย การคาดหมาย เราจำพระไตรปิฎกมาทั้งตู้ สิ่งนี้มันเป็นการคาดหมายทั้งนั้นละ เพราะหัวใจมันไม่เป็นธรรมตามความเป็นจริงใจ แต่ชำระกิเลสขาดออกไป นี่ธรรมะแต่งตั้งนะ แต่งตั้งให้ใจดวงนั้นเป็นกามราคะ ปฏิฆะอ่อนตัวลง แล้วจะไม่เกิดอีก ไม่ต่อเนื่องกันอีกนะ ไม่กลับมาต่อเนื่องอีกเลย ภพชาติสั้นเข้า ถึงจะเกิดอีกเพราะอะไร? เพราะใจดวงนั้นมันยังมีวิชาขวางอยู่ นั่นเป็นธรรมชาติของใจดวงนั้น

แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราก้าวเดินของเราเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป จะมีความสุขนะ แล้วกิเลสถ้ามันมีอำนาจเหนือกว่า นี่บอกว่าตรงนี้เป็นผลของการประพฤติปฏิบัติแล้ว สิ่งทีประพฤติปฏิบัติแล้ว กิเลสมันจะมีอำนาจขนาดนั้น เราจะประพฤติปฏิบัติเพื่อชำระกิเลส เราไม่ใช่ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะไปยอมจำนนกับกิเลส

แต่กิเลสมันมีความฉลาด มันมีความแหลมคม มันเบี่ยงเบนความคิดของเราให้เชื่อผลอันนี้ไง สิ่งนี้เวลาเราว่ากิเลสนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัว เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ แต่เวลามันเกิดกับเรา มันเหมือนกับเชื้อโรค เชื้อโรคที่อยู่ข้างนอก เราเห็นสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่น่ากลัว ถ้าเข้าไปในร่างกายของผู้ใด ผู้นั้นจะต้องมีโรคภัยไข้เจ็บตามเชื้อโรคนั้น แต่อันนี้เชื้อโรคมันฝังอยู่ในหัวใจของเรา เราไม่เห็นเชื้อโรคอันนี้ เชื้อโรคอันนี้คือกิเลส กิเลสเกิดมาจากใจ

กิเลสกับใจ มีต้นหาความทะยานอยากอยู่ในใจนี้ ใจนี้จะพาเกิดพาดาย สิ่งนี้มันเป็นเชื้อไขอยู่ในหัวใจของเรา มันถึงปกคลุม เราถึงมองไม่เห็นมัน ใจ แล้วเวลามันแสดง

ผลงานของมันขึ้นมา มันก็สามารถเบี่ยงเบนความคิดเราว่าสิ่งนี้เป็นธรรม.. สิ่งนี้เป็นธรรม..

ถ้าสิ่งนี้เป็นธรรม มันก็ติดตรงนั้นไปก่อน นี่ครูบาอาจารย์เคาะออกใจ ให้สิ่งที่เป็นธรรม สิ่งนี้ ไก่กับกระดูกไก่ ไก่ไม่มีใครกินมันทั้งตัวหรอก มันต้องแยกแยะออกมา สิ่งที่เป็นความว่าง มันมีสิ่งใดฝังอยู่ในหัวใจ สิ่งที่ฝังอยู่ในหัวใจ มันละเอียดอ่อน ลึกซึ่งขนาดไหน มันจะละเอียดอ่อนอยู่ เพราะว่าจิตมันละเอียดเข้าไป การที่มันจะเป็นความสงบของจิต มันก็ต้องลึกเข้าไป เวลาสัมผัสสมาธิมันจะลึกเข้าไป พอลึกเข้าไป เราทำความสงบของเราเข้าไป นี่มหาสติ มหาปัญญา

สิ่งที่เป็นมหาสติ มหาปัญญา มันจะเกิดขึ้นจากตรงนี้ ตรงนี้จะเริ่มเป็นมหาสติ มหาปัญญา มหาสติเห็นไหม สติจะพร้อมตลอดเลย มันจะใคร่ครวญ อยยตนะจะเร็วมาก คนที่ประพฤติปฏิบัติแล้วมีอำนาจวาสนา มีเรื่องหุทิพย์ ตาทิพย์ สิ่งนี้มันสะท้อนได้ มันรับรู้เสียงต่างๆ ได้ แม้แต่ถ้าไม่มีนะ ในการประพฤติปฏิบัติ เสียงเรื่องของชวนะมันจะเร็วมาก มันจะรับรู้เสียง มันจะเข้าใจสิ่งนั้น แล้วยังเอามาพิจารณา

สิ่งที่พิจารณา มันจะเห็นสิ่งนี้ มันจะไปสะท้อนใจ แล้วมันไม่ต้องการสิ่งนี้ สิ่งนี้มันเลกกลายเป็นแฉลบกับใจดวงนั้น ถ้าเราเกิดสภาวะแบบนั้นเราต้องคุมด้วยสติของเรา แล้วเห็นสิ่งนี้มันสะท้อนใจ ถ้ามันสะท้อนใจ อะไรไปรับรู้? สิ่งที่เรารู้นั้นเป็นสิ่งใดรับรู้? ถ้ามันเป็นความว่าง มันเป็นผลงาน มันต้องไม่มีสิ่งใดจิตใจ สิ่งนี้จิตใจนี้ นี่ใจคือตัวการมาละ

ถ้าจิตมันออกมาเป็นขั้นละเอียดนี้ มันเป็นกามราคะ แต่ตัวของจิตนั้นคือตัวอวิชชา เพราะมีอวิชชาอยู่ภายใน เพราะมีความไม่รู้อยู่ภายใน สิ่งที่ไม่รู้ออกมาเป็นกามราคะ มันก็ยังไม่รู้ซ้ำสอง ซ้ำสองมันถึงออกมาเป็นตัวของมัน สิ่งที่เป็นตัวของมัน มันถึงจิตใจ ขัดกับสิ่งต่างๆ มันถึงเป็นปฏิกะ

สิ่งที่เป็นปฏิกะ มันไม่พอใจตัวของมัน สิ่งนี้มันถึงจิตใจไปตลอด นี่ใจกระดูกกับไก่ ไก่ทั้งกระดูกที่เป็นๆ มันก้าวเดินไปตามธรรมชาติของมัน ไก่ทั้งตัวมันต้องมีกระดูกด้วย มีทั้งชีวิตของมัน กิเลสมันดิ้นๆ มันเป็นอย่างนั้น มันมีของมัน แล้วมันก็ก้าวเดินของมัน มันถึงมีอำนาจเหนือใจดวงนั้น เราถึงต้องย้อนกลับเข้ามา เห็นความขัดใจนั้น

เห็นความชัดใจ ก็คือเห็นผลงาน การประพฤติปฏิบัติ วิปัสสนา ถ้าไม่จับกาย เวทนา จิต ธรรมได้ ผู้นั้นจะไม่ได้เป็นวิปัสสนา เวลาเราใคร่ครวญด้วยปัญญาปล่อยวาง เข้ามานั้น มันเป็นสมาธิเท่านั้น มันเป็นการปล่อยวางเข้ามา ถ้าไม่เห็นจิต ถ้าไม่เห็น จ्ञาเลย เราจะจับขึ้นมาได้ส่วนไม่ได้ ถ้าเราไม่เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม คือเราไม่เห็นกิเลส ตัวนั้น เพราะเราไม่เห็นกิเลส

สมถกรรมฐาน คือการใช้ความสงบของใจเข้ามา มันจะปล่อยวาง มันจะว่างเข้ามา ว่างขนาดไหน มันไม่เป็นงาน มันไม่มีฐาน จับฐานไม่ได้ จับกาย เวทนา จิต ธรรม ไม่ได้ มันจะไม่เป็นวิปัสสนา ถ้าจับกาย เวทนา จิต ธรรมได้ มันถึงเป็นวิปัสสนา

เรามีกายมีใจอยู่ที่นี่ กายกับใจสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา อันนี้เป็นฐานใช้ไหม? จิตนี้ เป็นผู้ที่ยกขึ้นวิปัสสนา ถ้าเราไม่มีสัมมาสมาธิ เราจะเอาอะไรไปวิปัสสนา สิ่งนี้มันจะเป็น วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนา เราทำความสงบของเราเข้ามา มันถึงต้องหาใจ จิตค้นคว้าหาจิต จิต ค้นคว้าหาจันทรอันละเอียด จิตค้นคว้าหากาย ถ้าเจอกาย สิ่งนั้นจะเป็นอสุภะ ถ้าเจอจิตนั้น จะเป็นกามราคะ

สิ่งที่ เป็นกามราคะ มันก็ต้องเริ่มแยกแยะ สิ่งนี้เราจับตรงนี้ได้ เราก็ย้อนขึ้นมา วิปัสสนา ถ้าเราวิปัสสนา เรากางสิ่งนี้ออกวิปัสสนา ปัญญาอันละเอียด มหาสติ มหา ปัญญา มันละเอียดอ่อนมาก มันจะเริ่มแยกแยะ แยกแยะให้เห็นโทษ เพราะสิ่งนี้เป็น ความละเอียด มันถึงให้ผลอันละเอียดในหัวใจนั้น มันถึงไม่เห็นผล ไม่เห็นโทษของมัน

พอไม่เห็นโทษของมัน เวลามันก้าวเดินออกไป สิ่งที่เป็นกามราคะ กาม โหมะ โลกทั้งโลก สิ่งที่เขาแสวงหากันก็เพื่อตรงนี้เป็นจุดใหญ่ เพราะสิ่งนี้เป็นจุดใหญ่ เป็นสิ่งที่ ยึดติดของโลก เรื่องของโลก เรื่องของกามราคะนี่มันเป็น เรื่องของการรบฆ่า ถ้าผิดข้อ ใจกัน ถึงกับทำร้ายทำลายกันได้

เรื่องของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าทำลายตรงนี้ได้ ชีวิตพรหมจรรย์มันจะอยู่มี ความสุขมาก ชีวิตพรหมจรรย์ติดขัดกันอยู่ตรงนี้ไง สิ่งนี้จะให้โทษกับชีวิตพรหมจรรย์ เพราะเราบวชมา เราประพฤติปฏิบัติมา จากภายนอก จากเรื่องของร่างกาย แล้วก็เรื่องของจิตใจภายใน

แต่กามราคะ มันอยู่ลึกขนาดที่ว่า มันเข้าไปถึงมหาสติ มหาปัญญาภายใน มันเผา
 ลนใจใจ มันทำใจนี้ให้มีการใคร่ครวญ มันเหมือนกับมีไฟสุ่มขอน เผาใจดวงนี้ให้อยู่
 สภาวะแบบนั้น ถ้าประพฤติกปฏิบัติขึ้นมาถึงตรงนี้ ตายไปมันก็เกิดบนเทวดา

สิ่งที่เกิดเป็นเทวดา กาม เสพกาม กามของเทวดาก็เสพกาม กามของมนุษย์ก็เสพ
 กาม สิ่งที่เสพ ใจมันเสพอยู่ ประพฤติกปฏิบัติ มันก็เสพในตัวมันเองของมันอยู่ แต่เราต้อง
 แยกออกมาให้เห็นความเป็นไปของมัน มันถึงไม่เป็นพรหมจรรย์ ถ้าเราแยกแยะสิ่งนี้
 ออก กามราคะที่มันเสพตัวมันเอง ถ้าทำลายตรงนี้ได้ ตรงนี้จะขาดออกไปจากใจ

ไถ่กับกระดูก เนื้อของไถ่จะเป็นเรื่องของพรหมจรรย์ เรื่องของมรรค เนื้อของมัน
 คือเรื่องของพรหมจรรย์ เรื่องของมรรค เรื่องของมหาสติ มหาปัญญา เรื่องความเพียร
 ขอบ การงานขอบ งานในการใคร่ครวญ งานในการใช้ปัญญา งานในการของผู้ที่ควบคุม
 ภพชาติ สิ่งนี้จะทำลายภพชาตินั้น

โลกเขาแสวงหากัน แสวงหากันว่าเป็นสมบัติกลาง เป็นสมบัติของโลกแต่ในการ
 พิจารณานี้ ถ้าเราทำลายกามภพ ใจดวงนี้จะไม่เกิดในกามภพอีกเลย ใจดวงนี้จะเกิดบน
 พรหมอย่างเดียว สิ่งที่เกิดบนพรหมเพราะมันทำลายสิ่งที่ว่าเป็นกาม สิ่งที่มีการเสพกาม
 เห็นไหม นี่พรหมจรรย์เกิดตรงนี้

ถ้าพรหมจรรย์เกิดตรงนี้ วิปัสสนาเข้าไป แยกออกไปเรื่อยๆ การงาน งานอย่างไร
 มันก็ต้องใช้พลังงานทั้งนั้น พลังงานใช้ไปแล้วมันก็ต้องหมดไป เงินใช้หมดไปแล้วเรา
 ต้องแสวงหา คนใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายจะหาไม่พออยู่พอกินนะ การประพฤติกปฏิบัติถ้าเราใช้
 ปัญญาโดยที่เราไม่ย้อนกลับมาทำความเข้าใจของเรา เราใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย งานของเราจะ
 เป็นงานของเราไหม? ถ้างานของเรามันต้องสมดุล ในการสมดุลคือมรรคสามัคคี คือ
 มัชฌิมาปฏิปทา

มัชฌิมาปฏิปทาคือความสมดุลของปัญญา ความสมดุลของสมาธิ ความสมดุล
 ของงาน งานเราใคร่ครวญ มันเป็นอสุภะ เราก็ตั้งอสุภะขึ้นมา พิจารณาอสุภะให้มันแปร
 สภาพ ให้มันเป็นไปตามแต่กำลังของใจ ใจมีกำลังมาก วิปัสสนามันจะเร็วมาก จาก
 เริ่มต้นวิปัสสนา มันจะไปได้ช้า เพราะงานใหม่ เราต้องคิดพิจารณาใช้กำลังมาก มันจะ
 ไปได้ช้า ภาพอสุภะนั้นมันจะทำลายตัวมันเองช้ามาก

แต่ถ้าเราฝึกฝนบ่อยครั้งเข้า มันจะคล่องชำนาญเข้า จนเร็วมาก พิจารณาปั๊บ ปล่อย .. ปล่อย ปล่อยขนาดไหน พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า แล้วต้องกลับมาสร้างพลังงานตัวนี้ ให้มรรคสามัคคี ให้มีสมาธิปฏิบัติทาสมคฺทุกอย่าง

สิ่งที่สมคฺทุกอย่าง มันจะทำลายกัน ครึ้นออกไปจาก หัวใจ ย้อนกลับมาถึงใจนะ ภาพนั้นจะเข้าถึงใจ ทำลายกันที่ใจดวงนั้น จันทรอันละเอียดในหัวใจต้องทำลายไป วิปัสสนามันเกิดอย่างนี้.. วิปัสสนามันให้ผลอย่างนี้.. ไม่ใช่วิปัสสนาแบบนี้ก็คิดเอาแบบของเขา

วิปัสสนานิกของเขา นึกคิดเอา แล้วไม่มีเหตุ ไม่มีผล เหตุผลนี้กระดุกของไก่เห็นไหม เราสลัดทิ้งออกไป สังโยชน์ขาดนะ ปฏิฆะ กามราคะขาดออกไปจากใจ ขาดออกไป ใจนี้ไม่มีสัญญา สัญญาความจำได้หมายรู้ต่างๆ เกิดเป็นปฏิฆะ สิ่งที่ขัดข้องหมองใจเกิดจากความรับรู้ ไม่พอใจสิ่งใดๆ จะเล็กน้อยขนาดไหนก็แล้วแต่ที่เราไม่พอใจ นั่นคือตัวเริ่มต้นของปฏิฆะ

กามราคะคือความไม่พอใจของมัน คือเป็นกามราคะ มันขาดออกไปจากใจ เว้นว่างหมดเลย ใจนี้ว่างมาก.. ปล่อยวางสิ่งต่างๆ เข้ามา นี่เกิดขึ้นมาจากปฏิบัตินะ เกิดขึ้นมาจากรู้ทำถูกทาง เราเชื่อครูบาอาจารย์

ครูบาอาจารย์ของเราพยายามค้นคว้าสิ่งนี้ขึ้นมา ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ไม่ใช่เดินตามแผนที่ แล้วไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ เดินตามแผนที่เพื่อจะได้ให้สมกับเราศึกษามา เราเดินตามแผนที่ไป แผนที่กางบนโต๊ะ แล้วเราจินตนาการไปขนาดไหนก็ได้ เราลงไปพื้นที่ นี่แผนที่โลกมีแผ่นเดียว แต่โลกกว้างขวางขนาดไหน แต่ละประเทศ แต่ละพื้นที่

ในการประพฤติปฏิบัติ แต่ละขั้นตอน ตั้งแต่ถึงกายอย่างหยาบๆ ถึงอุปาทานในกายเข้ามา ถึงกามราคะเข้ามา มันลึกลับเหมือนกับภพชาติ เหมือนกับประเทศแต่ละประเทศที่เราเข้าไปสำรวจนะ เราสำรวจใจของเรา เห็นโทษของมัน เห็นโทษของการยึดมั่น เห็นโทษของมันแล้วปล่อยวางเข้ามา ก็เข้าใจว่าจิตนี้ปล่อยวางหมดแล้ว นี่ติด ปล่อยวางแล้วก็ติดสภาวะนั้น ฝึกซ้อมขนาดไหน ยิ่งฝึกซ้อม ยิ่งพยายามใคร่ครวญ มันจะปล่อย

เข้ามาอีก ปล่อยเข้ามาเรื่อย เป็นชั้นเข้ามา จนรวมใหญ่ปล่อยเข้ามาหมดเลย รวมใหญ่ขาดหมด! สิ่งที่ขาดหมดเห็นไหม

นี่คิดได้... สิ่งที่เกิดติดหมด ถึงสะสมสิ่งนี้ไว้ เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นกรรม เรื่องของกิเลสมันจะให้ผลเป็นแง่ลบไปตลอด สิ่งนี้ถ้าคิดไว้ก็เกิดบนพรหม กิเลสนี้มันยังสงวนตัวของมันเพื่อจะให้มีความกับใจดวงนั้น เราถึงต้องตามสังเกต พยายามดู ว่างขนาดไหน มีความสุขขนาดไหน ก็ดูความสุขของเรามันเศร้าหมอง มันผ่องใส มันมีสิ่งใดอยู่ในสิ่งนั้น นี่กิเลสอันละเอียดคนนะ อวิชชา ปิศาจ สัจจара เราเห็นว่านี่สิ่งนี้เป็นสิ่งที่มีโทษมากเลย เพราะอวิชชาพาเกิดพาดาย แต่ความเป็นจริงของมันคือมันละเอียดอ่อนมาก

กิเลสอันละเอียดอ่อนคือตัวเชื้อ เชื้อโรคที่มันละเอียดอยู่ในหัวใจ เชื้อโรคนั้นเหมือนกับไวรัสอย่างหนึ่ง มันไม่มีตัว ไม่มีตนนะ แต่เวลามันเกิดกับร่างกายอันใด ทำไมมันให้ผลกับร่างกายนั้นถึงตายได้ละ นี่ก็เหมือนกัน มันเป็นเชื้ออยู่กับใจ วิชชา กับอวิชชาเท่านั้น มันถึงละเอียดอ่อนเข้าไป ถึงต้องพยายามย้อนกลับ สังเกตตรงนี้ได้

การขุดคุ้ย การค้นคว้า ถ้าเจอสิ่งนี้เป็นงานอันมหาศาล ถ้าค้นคว้าไม่เจอ ก็จะต้องคร่อมตอย่างนั้น ก็ว่าสิ่งนี้เป็นการประพฤติปฏิบัติ สุดวิสัยก็ต้องเกิดบนพรหม ถ้าไม่สุดวิสัย ย้อนกลับเข้ามาจับสิ่งนี้ได้ ใครครวญสิ่งนี้ แล้วพลิกสิ่งนี้ไฉน สิ่งนี้จะพลิกออกด้วยปัญญาญาณ ปัญญาอันละเอียดมาก.. การประพฤติปฏิบัตินี้

วิปัสสนาสิ่งที่ละเอียด ละเอียดสุดๆ วิปัสสนาแต่ละขั้นตอน ปัญญาที่หยาบมันก็ใช้ผลหยาบๆ นะ ปัญญาอย่างกลางก็ใช้อย่างกลาง ปัญญาอย่างละเอียดก็ต้องใช้ปัญญาอย่างละเอียด ปัญญาอย่างละเอียดสุดมันเหมือนกับสิ่งที่ว่า มันเป็นปัญญาญาณอันละเอียดลึกซึ้งมาก.. วิปัสสนามันก็เป็นขั้นเป็นตอน

การทำความสงบของใจ ใจก็สงบมาเป็นขั้นเป็นตอน เรื่องของสมาบัติยังเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา แล้วเรื่องของการชำระกิเลสมันจะลึกซึ้งเข้าไปอีก เป็นขั้นๆ เข้าไปเลย วิปัสสนาโดยการประพฤติปฏิบัติไฉน

ในภาคปฏิบัติของครูบาอาจารย์เรานะ หลวงปู่มั่นเป็นผู้บุกเบิก หลวงปู่มั่นพยายามค้นคว้าสิ่งนี้มา แล้วหลวงปู่มั่นวางไว้ให้พวกเราเดิน ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ พวก

เราจะต้องค้นคว้าด้วยตัวเอง ต้องพยายามค้นคว้าคำรามืออยู่ พระไตรปิฎกมีอยู่แต่กิเลสเราก็มีอยู่ กิเลสของเรานั้นเหมือนกับคน คนทุกข์คนยาก เขาได้พออยู่พอกิน เขาก็พอใจของเขาแล้ว แต่คนที่มั่งมีศรีสุข จะให้เขามากขนาดไหน เขาก็ไม่พอใจ เขาต้องการให้มากไปกว่านั้นไง

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อหัวใจมีกิเลสอยู่ ศึกษาขนาดไหน กิเลสมันก็เทียบเคียงไปตลอด กิเลสอย่างหยาบมันก็ศึกษาเทียบเคียงแบบหยาบๆ ฉันรู้แล้ว.. กิเลสอย่างกลางๆ เทียบเคียง ก็ฉันรู้แล้ว ฉันรู้แล้ว.. ฉันรู้แล้วทั้งนั้นเลย ฉันรู้แล้ว แต่ฉันชำระกิเลสไหม? ฉันรู้แล้ว ฉันได้ฆ่ากิเลสไหม? ถ้าฉันรู้แล้ว แต่ฉันไม่ได้ฆ่ากิเลสเลย ฉันก็พอกพูนกิเลสในหัวใจของฉันไง

ในหัวใจของฉันคือคนติดใจ ว่าตัวเองเป็นคนดี แต่ไม่รู้เลยว่าสิ่งทีว่าเป็นความดีนั้นมันฆ่าใจตัวเองไง มันทำลายหัวใจดวงนั้นให้สร้างเป็นกิเลส ให้หัวใจดวงนั้นทำลายสิ่งต่างๆ ทั้งหมดเลย ทำลายนะ ทำลายโอกาสของตัวเอง ถ้าตัวเองไม่คิดสิ่งนี้ ตัวเองวางสิ่งนี้ไป วางกิเลส แล้วใคร่ครวญของเรา มันมีสิ่งใดที่เกิดขึ้นจากใจ จับกิเลสได้ เห็นหน้าของกิเลส แล้วได้ชำระกิเลสตามความเป็นจริง มันไม่ได้ชำระกิเลสเลยแต่กิเลสมันก็ไหลบอ

กึ่งพุทธกาล มรรคผลไม่มี นี่กิเลสไปเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พลิกออกมาเป็นโทษกับตัวเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้มากมายในพระไตรปิฎกว่า “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” เวลาสิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับเรานั้นมันไม่สามารถเอามาเป็นประโยชน์กับเราไง

สิ่งที่เป็นยา เป็นคุณประโยชน์กับร่างกาย.. ไม่กิน ไปกินสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยกับหัวใจของกิเลส เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจ มันถึงเอาสิ่งนั้นมาเสริมอำนาจของมัน แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา การวิปัสสนาของเรา เราจะฆ่ากิเลสเห็นไหม เราถึงต้องข่มกิเลสของเราไง เราถึงต้องตั้งสติ เราถึงต้องใช้ความเพียรของเรา เราถึงจะต้องทำด้วยความจริงจังของเราไง

เริ่มต้นของกิเลสก็ว่าอย่างนี้เป็นสัตถพตปราชญ์ อย่างนี้เป็นอรรถกถาญาณุโยค ผู้ที่วางปฏิบัติ ปฏิบัติด้วยความโง่เขลา ด้วยความเอาแต่ทุกข์มาใส่ตัว แต่ถ้าปฏิบัติด้วยความ

สะดวกสบายของเขอย่างนั้น นี่กิเลสมันเอาแต่สิ่งนี้มาพอกพูนใจ แล้วมันก็หมุ่นอยู่ในวงของกิเลส เหมือนกับพวกเรามั่งมีศรีสุข แล้วก็อยากได้เงินทองนี้มากกว่า อยู่ในศีลธรรมจริยธรรม มีความอ่อนโยน มีความเป็นธรรม ไอ้พวกเรา ไอ้พวกประพฤติปฏิบัตินี้ ไอ้พวกออกธุดงค์นี้ ไอ้พวกประพฤติปฏิบัตินี้ เป็นผู้ที่หยาบ ทำอะไรเอาแต่ความทุกข์มาใส่ตัว

นี่ต่างหาก ครูบาอาจารย์เราเป็นผู้ที่ผ่านสิ่งนี้มา ประพฤติปฏิบัติมาจนชำระกิเลสออกมาเป็นขั้นเป็นตอน ถึงเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น แล้วเราประพฤติปฏิบัติเพื่อสิ่งใด? ถ้าเราจะฆ่ากิเลส เราจะต้องประพฤติปฏิบัติด้วยความจริงจังของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางพระไตรปิฎกไว้ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ สิ่งนั้นเป็นของจริงทั้งหมด แต่วางไว้ แล้วเราปฏิบัติของเราไป พอใจของเราเป็นธรรมขึ้นมา มันจะประสานกัน แล้วมันจะเป็นจริง โดยความเป็นจริง ไม่ใช่เป็นจริงโดยกิเลสของเราอ้างอิง เอวัง